

— Indholdet af Verckets 1ste Deel. Hvilke Summer mig alleeneste maatte udbetales, naar ieg foreviiste Kaaberne Postviis ferdige. Denne Hielp alleene var i stand til for mig at vaave det øvrige af mit eget paa dette Forsøg, da ieg gandske vist icke tvivler paa, at denne Hielp vilde sette mig i stand til at faae mit heele Verck i Gang, og at ieg kunde holde Priiÿ med fremmede, samt opmüntre andre.

Kiøbenhavn d. 16. Febr. 1774.

Harsdorff.

Meddelelse fra Hærens [Krigsministeriets] Arkiv (København).

I Tilknytning til den lille Artikel i »Fortid og Nutid« 1919: »Oversigt over de vigtigste Afdelinger af Krigsministeriets Arkiv og Vejledning med Hensyn til Benyttelsen« samt til Kaptajn H. E. E. Kochs supplerende Meddelelse i nærværende Tidsskrift 1926 S. 162 skal man yderligere meddele om — delvis senere tilkommet — Materiale af mere almindelig Interesse for Personalhistorikere og andre.

Kjøbenhavns Garnisons-Journal 1663—69 og 1671 med Angivelse af Personer, der i dette Tidsrum er passeret ind i eller ud fra Staden.

Navneregister til Grenaderkorpsets Justitsprotokoller 1712—63 og til sammes »Listebog« 1748—52. Lignende til Livgardens (til Fods) Justitsprotokoller 1680—96, over Drabantkorpset c. 1739—63 samt til General-Hverve-Kommissionens Protokoller 1764—1806.

Navneregister over de 1744 indsendte Lister over gifte Underofficerers og Meniges Drengbørn, der var indskrevne til fremtidig Militærtjeneste.

Navneregister over nogle i Afdelingernes Arkivsager spredte Skifter efter Militære.

Samlingen af Konduitelister for den Danske og den Norske Hær 1764.

Et Kartotek over Underofficerer, længst muligt tilbage i det 18de Aarhundrede, har i nogle Aar været under Udarbejdelse og fremmes efter Tid og Lejlighed.

Begæringerne om Sct. Helena Medaillen 1857—59 for visse af Deltagerne i Krigen ved vor Sydgrænse i Napoleonstiden (Se nærmere en Artikel i Tidsskriftet »Slægten« Januar 1927).

Den store Samling af udfyldte Spørgeskemaer fra Veteraner fra Krigene 1848—50 og 1864.

Kartotek m. m. over Eleverne i Kommandoskoler 1848—49 og Reserveofficersaspirantskoler 1861—68.

Mette Gøyes Afstamning¹⁾.

Direktør Hauch-Fausbøll vil hævde Rigtigheden af Mette Gøyes Slægtbogsmeddelelser om hendes egen, d. v. s. Brahernes og andre Slægters

¹⁾ Det bemærkes, at Ingeniør Uldalls Indlæg er forfattet, førend Dr. Zahrtmanns og Direktør Hauch-Fausbølls Bemærkning i sidste Aargang (S. 261 ff.) forelaa for Offentligheden.

Nedstamning fra Valdemar Atterdag og Tove, hvis første Led hun opgiver saaledes:

		Mette Sivertsdatter Gøye.			
g. 1 ^o rige Hr. Niels Grim.				g. 2 ^o Erik Valdemarsøn.	
»unge Hr. Niels Grim.		2 Sønner.	Anne. I Kloster.	Bodil, g. Lauritz Jensen Blaa.	
				Sidsel, g. 1 ^o Hr. Abraham Brodersen.	
				G. 2 ^o Hr. Bonde Jensen Thott.	

H.-F. maa derfor til det yderste forsvare sin Identifikation af den historiske Hr. Erik Sjællandsfar med Erik Valdemarsøn mod Dr. Zahrtmanns Angreb, thi det er bevislig, at den som sidstnævntes Datter opførte Bodil, gift med Lauritz Jensen Blaa, i Virkeligheden er Hr. Eriks.

Til sin Kritik benytter Dr. Z. den 1326 levende Hr. Erik Sjællandsfar, hvis Fødsel han sætter til 1300—10, men H.-F. til c. 1275. Men hvorfor gaa til Yderligheder, — med 30—35 Aar kan Hr. Erik meget vel være en højtt betroet Mand i 1326 og derpaa 38 Aar senere udfylde sin Plads som Hovedmand paa Søborg, hvor han endnu er 1365, da han besegler Kolding Freden. Af hans Breve kendes to: et fra 1363 paa Gods i Stevns Hrd. og et udateret paa Gods i Voldborg Hrd. [S. R. D. IV. 382; Æ. A. IV. 41].

Fru Margrethe Jakobsdatters Fødsel sætter H.-F. til c. 1340; det passer til hans Theori, men stemmer ikke med Virkeligheden. I 1350 pantsætter hun en Skov til et Odensekloster som Sikkerhed for, hvad hendes Moder havde givet det. Moderen er altsaa død, og Faderen maa ogsaa være det, da det ellers havde været ham, der maatte opfylde og svare til Hustruens Løfter; han kan altsaa ikke være den Jakob Nielsen, der 1369—71 har Søborg og bliver Ridder i Vinteren 1369—70, og som, selvom han fører Ørnen, ikke behøver at være af samme Slægt.

Desværre kjendes omtalte Pantebrev kun af en ganske kort Notits (Repert. 2290 s.), der ingen Oplysning giver, om Margrethe Jakobsdatter da var gift eller ej, hvad hun dog sikkert var. Thi hun er højst rimelig den Fru Margrethe, der c. 1372 skjøder Pantegods, arvet efter Sønnen, Hr. Christoffer Eriksen, († 1369), til Præsten ved det af ham stiftede, af Bispen 1372 stadfæstede Vikarie i Roskilde [Reg. 2989, Udat. 371].

Jeg vil ikke gaa yderligere ind herpaa, — min Kritik vil følge en anden Vej —, men disse Breves Existens er ikke heldig for H.-F.'s Theori.

Selv et minimalt Kjendskab til de optrædende Personer udover det af Mette Gøye meddelte vil vise, at hun ikke kan bruges som Vidne for den hævdede Identifikation af Fru Sidsels Fader med den senest 1370 døde Hr. Erik Sjællandsfar. For Fru Sidsel at fødes senest 1368, tidligst 1406 ægte Hr. Abraham, være mindst 44 Aar gammel ved sit Giftermaal 1412 med Bonde Jakobsen, med denne faa mindst tre Børn, og dø 1468—70, i en Alder af mindst 100 Aar — det er saa lidet troligt, at man rolig sletter Bodil som Fru Sidsels Søster — de to Eriker kan ikke være identiske, og Blaaerne derfor ikke længer paaberaabe sig Mette Gøyes Autoritet for Afstamning fra Kong Valdemar.

De foran Bodil nævnte Børn, der med en vis Sandsynlighed kan anses for hendes Sødskende, udgaar sammen med hende af Mette Gøyes Slægtstavle, ihvertfald paa dette Sted.

Det kan nu vises, at Jfru. Mettes Vidnesbyrd angaaende de første Led af hendes egen Afstamning overhovedet heller intet er værd i den Skikkelse, hun giver det.

De første Led ser nu saaledes ud:

Mette Sivertsdatter Gøye.	
G. 1 ^o »rige Hr. Niels Grim.	G. 2 ^o Erik Valdemarsøn.
»unge Hr. Niels Grim.	Sidsel,
	g. 1 ^o Hr. Abraham Brodersen.
	g. 2 ^o Hr. Bonde Jacobsen Thott.

Anvendes nu herpaa den fulde Viden, som bevarede Breve giver, bliver Resultatet ødelæggende for Jfru. Mettes Renommé som historisk Kilde.

Hr. Abraham Brodersen (Baad) og efter ham Bonde Jakobsen (Thott) var nemlig ikke gift med en Sidsel (Cecilie) Eriksdatter, men med Cecilie Nielsdatter af Slægten Jernskæg, Datter af Hr. Niels Aagesen til Herlev og Dronningholm og Søster til Hr. Anders Nielsen, der var født c. 1394.

Erik Valdemarsøn forsvinder altsaa, og dermed ogsaa den Frontfigur, der prydede Mette Gøyes Ahnetavle.

Hvorledes Mette Gøyes eller rettere Brahe-Slægten Tradition om Nedstamning fra Erik Valdemarsøn kan være opstaaet, vil mulig kunne forklares paa tilfredsstillende Maade; der er nemlig her et ejendommeligt Forhold mellem Jfru. Mettes Romantik og Virkeligheden.

Traditionen lader Hr. Niels Grims Enke gifte sig igjen og i dette sidste Ægteskab faa Datteren Sidsel, der har »unge Hr. Niels Grim til Halvbroder.

I Virkeligheden var Jfru. Cecilies Moder, Merete, først gift med Hr. Anders Jakobsen af Slægten Grim, og derpaa med Hr. Niels Aagesen (Jernskæg); Halvbroderen mangler ikke, — det var Hr. Jens Grim. Det er altsaa Hr. Niels Aagesen, der i Mette Gøyes Fremstilling erstattes af Erik Valdemarsøn.

Dette Forhold kan fremstilles paa følgende Maade, hvor Jfru. Mettes Navne staar i firkantet Parenthes:

	Merete,	
	[Mette Sivertsdatter Gøye],	
g 1 ^o Hr. Anders Jacobsen, (Grim), [»rige Hr. Niels Grim], nævnt 1357, er R. 1363, lever 1381.		g 2 ^o Hr. Niels Aagesen (Jernskæg), [Erik Valdemarsøn], nævnt 1386, er R. 1391. lever 1401.
 Hr. Jens Grim, [»unge Hr. Niels Grim]. er R. 1400, lever 1449.		Cecilie, † 1468/70, Hr. Anders Nielsen, g. 1 ^o Hr. Abraham Brodersen, f. c. 1394, er R. 1413, (Baad), † ²⁸ / ₈ 1410, † c. 1448. (g. 1 ^o Margrethe Pedersdatter, † 1406). g. 2 ^o 1412 Bonde Jacobsen (Thott).

Slægtstraditionen har været stærk hos Braherne. Jfru. Mette, hvis Moder var af denne Slægt, anfører de syv Led fra Moderen til Fru Cecilie fuldkommen rigtig¹⁾; i ottende Led angiver hun rigtig Forbindelsen med Slægten Grim, men kjender altsaa ikke sin Afstamning fra Hr. Niels Aagesen, i hvis Sted hun anbringer Erik Valdemarsøn, hvorimod Hustruens Kaldenavn kun er let forvansket — Mette for Merete.

Med al denne nøjagtige Viden er Erik Valdemarsøns Indsættelse i Stamtavlen paafaldende — og maa have en Grund.

¹⁾ Kun hedder Otto Thygesen (Brahe)s Hustru ikke Birgitte, men Beate Bille.

Ovenfor er Bodil, Lauritz Jensen Blaa's Hustru, fjernet fra den Plads blandt Stamtavlen's første Led, som Mette Gøye eller Tradition gav hende, fordi hendes Fader, Hr. Erik Sjællandsfar, tilhørte en ældre Generation end »Erik Valdemarsøn«, d. v. s. Hr. Niels Aagesen (Jernskæg).

Det er nu et Træk, der gaar igjen, at Personerne i Slægtebøgernes første Led enten er rent apokryfe eller anbragt højere eller lavere paa Slægtstavlen, end de efter historiske Oplysninger skal være.

Da Jfru. Mette, som paapeget, ellers har vist sig overraskende paalidelig netop i disse ældre Led, er Sandsynligheden stor for, at Erik Sjællandsfar virkelig har sin Plads paa Brahernes Ættavle, kun ikke der, hvor hun har anbragt ham, men et Led højere oppe, d. v. s. som Fru Meretes Fader, saaledes at denne og Fru Bodil har været Søstre; dette vil passe godt til deres respektive Afkoms Levetid.

Naar ellers en Forklaring næppe kan gives af Leddenes Forskydning, ligger den i dette Tilfælde ret nær. Fru Cecilias Afstamning kjendtes sikkert fra en Gravsten, men — enten det nu skyldtes Stenhuggeren eller den, der gjorde Optegnelsen — med forbyttede Vaaben, d. v. s. Sjællandsfar som hendes fædrene, Jernskæg som mødrene; for en Fejl af Optegneren kan tale, at sidst-nævnte Vaaben vel har været saa slidt, at kun en Antydning af Ibskallen saaes, men nok til at lagttageren ud fra denne Rest har ment at kunne slutte til Gøyevaabnet — de tre Ibskaller. Herved forklares tillige Slægtebogens Angivelse af Fru Sidsels Moder som hørende til denne Slægt.

I det udviklede mener jeg at være nærmere Sandheden end Dir. Hauch-Fausbøll, for hvem vilkaarlige Antagelser spiller en stor Rolle — Antagelser, hvis Resultat, som vist, ikke lader sig forene med det historisk givne. Med Hr. Erik Sjællandsfar paa den formentlig rigtige Plads i Ahnerækken kunde H.-F. maaske have haft bedre Held med Identifikationen med Mette Gøyes Erik Valdemarsøn, hvis ikke hans vigtigste Argumenter mod Dr. Zahrtmanns Kritik havde vist sig at være saa svage; et af dem er endnu ikke nævnt — Vaabnet.

H.-F. mener, at naar Hr. Erik Sjællandsfar fører det Vaaben, Mette Gøye giver Erik Valdemarsøn, er det mest sandsynlig, at ogsaa hans Afstamning er, som hun meddeler.

Jfru. Mette eller hendes Kilde har sikkert haft ringe Kjendskab til Heraldik — hun har, som H.-F., ment, at en Løve var en Løve, enten den gik, som i det danske Vaaben, eller stod oprejst, som hos Hr. Erik; hun har sikkert kun ud fra Hr. Eriks Vaaben forbundet ham med Kong Valdemar, — Vaabnet har givet Anledning til Afstammings Mythen.

Skulde endelig Hr. Eriks Vaaben have nogen Forbindelse med en fyrstelig Æt, maatte det være med Folkungerne i Sverige, der netop førte den oprejste Løve — »Gøtalejonet« — som Slægtsvaaben. Men saa er der andre danske Slægter, det samme kunde menes om, f. Eks. Most i Skaane.

Det turde nu være vist, at »Erik Valdemarsøn« vel er identisk med Hr. Erik Sjællandsfar, men Hr. Erik afgjort ikke med Erik, Valdemar Atterdags Søn.

Ernst Uldall.

Erik Sjællandsfar.

Ingeniør Ernst Uldall maa have mig undskyldt. Jeg har aldrig »hævdet Rigtigheden af Mette Gøyes Slægtebogsmeddelelser om hendes egen, d. v. s. Brahernes og andre Slægters Nedstamning fra Valdemar Atterdag og Tove.«